

INHOUDSOPGAVE

Welkom bij Bos Door De Bomen	V
Afkortingenlijst	XIX
Hoofdstuk 1. Bos Door De Bomen	1
1. “Bos Door De Bomen”	1
2. Waarom mededingingsrecht?	1
3. Vertrekpunten	1
4. Mededingingsbeperkende overeenkomsten	3
A. Basisverbod	3
(1) Eerste voorwaarde: twee of meer onafhankelijke ondernemingen ..	3
(2) Tweede voorwaarde: samenspel	4
(3) Derde voorwaarde: merkbare beperking van de mededinging	5
(4) Vierde voorwaarde: effect op de handel tussen lidstaten	7
B. Vrijstelling	7
(1) Groepsvrijstelling	7
(2) Welke groepsvrijstellingen?	9
(3) Individuele vrijstelling	11
(4) Even een stapje opzij: kartels	12
5. Misbruik van een machtspositie	13
6. Misbruik van een economische afhankelijkheid	15
7. Overheidsinterventie	16
8. Handhaving van het mededingingsrecht	17
A. Publieke handhaving	17
B. Private handhaving	18
9. Concentratiecontrole	20
10. Staatssteun	22

Hoofdstuk 2. Basisbegrippen	23
1. Situering	23
2. Bronnen	23
A. EU	23
B. België	24
3. Ondernemingen en ondernemingsverenigingen	24
A. Begrip ‘onderneming’	24
B. Meer dan één onderneming	27
C. Begrip ‘ondernemingsvereniging’	30
4. Relevante markt	31
A. Begrip ‘relevante markt’	31
B. Bepaling van de relevante markt	32
C. Berekening van marktaandelen	37
D. Belang van marktaandelen	37
5. Concurrenten en concurrentie	39
A. Begrip ‘concurrenten’	39
B. Begrip ‘concurrentie’	41
6. Beïnvloeding van de handel tussen lidstaten	41
A. Territoriale reikwijdte van het mededingingsrecht	41
B. Begrip ‘beïnvloeding’	42
C. Begrip ‘merkbare beïnvloeding’	44
7. Verhouding Europees en nationaal mededingingsrecht	46
A. Exclusieve toepassing van het nationaal mededingingsrecht	46
B. Cumulatieve toepassing van het Europees en nationaal mededingingsrecht: convergentieregel	46
Hoofdstuk 3. Mededingingsbeperkende overeenkomsten	49
1. Situering	49
2. Bronnen	49
A. EU	49
B. België	50
3. Begrip ‘verbod op mededingingsbeperkende overeenkomsten’	50
A. Algemeen	50
B. Overeenkomsten, onderling afgestemde feitelijke gedragingen en besluiten van ondernemingsverenigingen	53
(1) Horizontale en verticale mededingingsbeperkende overeenkomsten	53
(2) Overeenkomsten	54

(3) Onderling afgestemde feitelijke gedragingen.....	57
(4) Besluiten van een ondernemingsvereniging.....	58
C. Merkbaar belemmeren van de mededinging.....	59
(1) Doelbeperkingen en gevolgbeperkingen.....	59
(2) Merkbaarheidsvereiste.....	62
(3) Drie 'ontsnappingsroutes'.....	65
4. Nietigheid.....	69
5. Vrijstelling.....	70
A. Groepsvrijstelling.....	70
B. Individuele vrijstelling.....	71
Hoofdstuk 4. Kartels.....	75
1. Situering.....	75
2. Bronnen.....	76
A. EU.....	76
B. België.....	76
3. Begrip 'kartel'.....	77
A. Definitie.....	77
B. Kartelbestanddelen.....	77
(1) Eerste constitutieve bestanddeel: mededingingsbeperkende overeenkomst.....	78
(2) Tweede constitutieve bestanddeel: tussen concurrenten.....	78
(3) Derde constitutieve bestanddeel: welbepaalde doelbeperkingen..	80
4. Soorten kartels.....	80
A. Horizontale prijsafspraken en horizontale afspraken over andere commerciële voorwaarden.....	80
B. Horizontale marktverdeling.....	82
C. Productiebeperkingen.....	87
D. Collectieve boycot.....	88
E. Uitwisseling van bepaalde strategische informatie.....	89
5. Bewijs in kartelzaken.....	91
6. Bewijslast en bewijsstandaard in kartelzaken.....	93
A. Bewijslast.....	93
(1) Bewijslast voor de BMA en de Commissie.....	93
(2) Bewijslast voor beweerde karteldeelne­mers.....	94
B. Bewijsstandaard in kartelzaken.....	95
(1) Bewijsstandaard voor de BMA en de Commissie.....	95
(2) Bewijsstandaard voor beweerde karteldeelne­mers.....	100

Hoofdstuk 5. Horizontale samenwerkingsovereenkomsten	105
1. Situering	105
2. Bronnen	105
A. EU	105
B. België	106
3. Begrip ‘horizontale samenwerkingsovereenkomsten’	106
4. Beoordeling van horizontale samenwerkingsovereenkomsten	107
5. Bijzondere toepassing: informatie-uitwisseling	109
A. Algemeen	109
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	111
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	117
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	118
6. O&O-overeenkomsten	119
A. Algemeen	119
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	120
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	120
(1) Toepassingsvoorwaarden	121
(2) Marktaandeellimiet	122
(3) Hardcorebeperkingen	123
(4) Uitgesloten beperkingen	125
(5) Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	126
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	126
7. Productieovereenkomsten	127
A. Algemeen	127
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	128
C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	129
(1) Specialisatieovereenkomsten	129
(2) Marktaandeellimiet	131
(3) Uitdrukkelijk vrijgestelde beperkingen	132
(4) Hardcorebeperkingen	132
(5) Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	133
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	133
8. Inkoopovereenkomsten	134
A. Algemeen	134
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	135
C. Tweede invalshoek: individuele vrijstelling	136
9. Commercialiseringsovereenkomsten	136
A. Algemeen	136
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend	138

C. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling.....	139
D. Derde invalshoek: individuele vrijstelling.....	139
10. Standaardiseringsovereenkomsten.....	140
A. Algemeen.....	140
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend.....	141
C. Tweede invalshoek: individuele vrijstelling.....	142
11. Standaardvoorwaarden.....	142
A. Algemeen.....	142
B. Eerste invalshoek: al dan niet mededingingsbeperkend.....	143
C. Tweede invalshoek: individuele vrijstelling.....	143
Hoofdstuk 6. Verticale overeenkomsten.....	145
1. Situering.....	145
2. Bronnen.....	145
A. EU.....	145
B. België.....	146
3. Begrip ‘verticale overeenkomsten’.....	146
4. Beoordeling van verticale overeenkomsten.....	149
5. Types verticale overeenkomsten.....	150
A. Selectieve en niet-selectieve distributieovereenkomsten.....	150
B. Groothandels- en detailhandelsovereenkomsten.....	153
C. Agentuur en wederverkoopovereenkomsten.....	153
D. Andere types verticale overeenkomsten.....	154
6. Eerste invalshoek: al dan niet merkbare mededingingsbeperking.....	155
7. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling.....	158
A. Algemeen.....	158
B. Toepassingsvoorwaarden.....	159
C. Marktaandeellimiet.....	161
D. Hardcorebeperkingen.....	162
(1) Verticale prijsbinding.....	163
(2) Gebiedsbeperkingen.....	165
(3) Klantenbeperkingen.....	170
(4) Combinatie van gebieds- en klantenbeperkingen.....	173
(5) Beperkingen in leveringsovereenkomsten van componenten.....	174
E. Uitgesloten beperkingen.....	175
(1) Niet-concurrentiebeding tijdens de looptijd van de verticale overeenkomst.....	176
(2) Niet-concurrentiebeding na afloop van de verticale overeen- komst.....	178

F. Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	179
G. Bijzonder geval: sector van de motorvoertuigen	179
H. Bijzonder geval: onlineverkoop	181
8. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	186

Hoofdstuk 7. Licentie- en technologieovereenkomsten .....

1. Situering	189
2. Bronnen	189
A. EU	189
B. België	190
3. Begrip ‘overeenkomsten inzake technologieoverdracht’	190
4. Beoordeling van overeenkomsten inzake technologieoverdracht	192
5. Diverse types van overeenkomsten inzake technologieoverdracht	193
6. Eerste invalshoek: al dan niet merkbaar mededingingsbeperkend	197
7. Tweede invalshoek: groepsvrijstelling	199
A. Toepassingsvoorwaarden	199
B. Marktaandeellimieten	200
C. Hardcorebeperkingen	203
(1) Overeenkomsten tussen concurrenten	204
(2) Overeenkomsten tussen niet-concurrenten	207
D. Uitgesloten beperkingen	208
(1) Exclusieve ‘grant backs’	208
(2) Niet-aanvechtingsbedingen	209
(3) Beperking exploitatie eigen technologie/beperkingen inzake O&O	210
E. Toepassingsduur van de groepsvrijstelling	210
8. Derde invalshoek: individuele vrijstelling	211

Hoofdstuk 8. Misbruik van een machtspositie .....

1. Situering	213
2. Bronnen	213
A. EU	213
B. België	214
3. Begrip ‘misbruik van een machtspositie’	214
A. Machtspositie	215
B. Misbruik	219
4. Categorieën van misbruik	223
A. Algemeen	223

B.	Uitsluitingsmisbruiken.....	223
	(1) Basisbeginselen.....	223
	(2) Exclusieve afnameverplichtingen.....	224
	(3) Voorwaardelijke kortingen.....	225
	(4) Koppelverkoop en bundeling.....	228
	(5) Roofprijzen.....	230
	(6) Leveringsweigering.....	231
	(7) Marge-utholling.....	235
C.	Uitbuitingsmisbruiken.....	236
	(1) Basisbeginselen.....	236
	(2) Excessieve prijzen.....	237
	(3) Discriminatie.....	238
 Hoofdstuk 9. Misbruik van een positie van economische afhankelijkheid		241
1.	Situering.....	241
2.	Bronnen.....	242
3.	Positie van economische afhankelijkheid.....	242
4.	Misbruik.....	245
5.	Impact op de markt.....	246
6.	Sancties.....	248
 Hoofdstuk 10. Overheidsinterventie		249
1.	Situering.....	249
2.	Bronnen.....	250
	A. EU.....	250
	B. België.....	250
3.	Overheidsbedrijven en bedrijven met exclusieve of bijzondere rechten....	251
4.	Diensten van algemeen economisch belang.....	253
5.	Verdere uitvoering.....	257
 Hoofdstuk 11. Publieke handhaving		259
1.	Situering.....	259
2.	Bronnen.....	259
	A. EU.....	259
	B. België.....	259
3.	Belangrijkste spelers.....	260
	A. EU.....	260

B. België	262
C. ECN	263
4. Begrip ‘publieke handhaving’	264
5. Onderzoek	265
A. Start van het onderzoek	265
(1) Klacht	265
(2) Ambtshalve onderzoek	268
(3) Clementieverzoek	268
B. Onderzoeksfase	273
(1) Bevoegdheden	273
(2) Verzoek om inlichtingen	273
(3) Inspecties	276
(4) Onderzoek à charge en à décharge	281
(5) Taal van het onderzoek	282
(6) Uitkomst van de onderzoeksfase	283
6. Tegensprekelijke fase en beslissing	283
A. Verbodsbeslissing	283
(1) Algemeen	283
(2) EU	284
(3) België	285
B. Verbodsbeslissing in de vorm van een schikking	286
(1) Algemeen	286
(2) EU	286
(3) België	288
C. Toezeggingen	290
(1) Algemeen	290
(2) EU	290
(3) België	291
7. Voorlopige maatregelen	292
A. Algemeen	292
B. EU	292
C. België	294
8. Boetes en dwangsommen	297
A. Algemeen	297
B. EU	299
C. België	305
9. Verjaring	307
A. Algemeen	307
B. EU	308

C. België	308
10. Beroep	309
A. Algemeen.....	309
B. EU.....	309
C. België	311
Hoofdstuk 12. Private handhaving	315
1. Situering.....	315
2. Bronnen.....	315
A. EU.....	315
B. België	316
3. Rol van de nationale rechters.....	316
4. Mededingingsrecht als schild: onafdwingbaarheid	320
5. Mededingingsrecht als wapen: voorlopige maatregelen en stakings- bevelen.....	322
6. Schadevergoedingsacties.....	324
Hoofdstuk 13. Concentratiecontrole	335
1. Situering.....	335
2. Begrip ‘concentratiecontrole’.....	335
A. Algemeen.....	335
B. Bronnen.....	336
(1) EU.....	336
(2) België.....	336
(3) Andere lidstaten en derde landen	337
3. Begrip ‘concentratie’.....	337
A. Algemeen.....	337
B. Verwerven van duurzame zeggenschap	338
C. Joint ventures	341
4. Aanmeldingsdrempels	343
5. Schorsingsplicht.....	350
6. Procedure	353
A. Aanmelding	353
B. Onderzoek.....	355
7. Materieelrechtelijke toets	358
A. Algemeen.....	358
B. Horizontale concentraties.....	358
C. Niet-horizontale concentraties	361

Inhoudsopgave

8.	Beslissing	363
	A. Goedkeuring	363
	B. Voorwaardelijke goedkeuring	364
	C. Verbod	366
9.	Beroep	367
10.	Nevenrestricties	368
	A. Algemeen	368
	B. Soorten nevenrestricties	369
	Trefwoordenregister	371